

Različne ocene stanja v Sloveniji

TV SLOVENIJA 1, 09.04.2013, ODMEVI, 22:00

SLAVKO BOBOVNIK (voditelj): Spoštovane gledalke in cenjeni gledalci dober večer. Predsednik Evropske komisije, predsednik Evropskega sveta in predsednik Evropskega, parlamenta so bili danes sogovorniki slovenske premierke ob njenem prvem obisku v Bruslju. Namen obiska je bil preprost in jasen, prepričati sogovornike, da znamo in zmoremo urediti razmere v državi.

ERIKA ŠTULAR (novinarka): Odločen in sproščen, tak je bil prvi sprehod predsednice vlade po bruseljskem parketu. Z najvišjimi predstavniki Evropskega sveta, parlamenta, komisije. In oster v sporočili finančnim trgom.

ALENKA BRATUŠEK (slovenska premierka): Tistim, ki zadnje čase špekulirajo o Sloveniji pa pošiljam apel, naj ocene o Sloveniji utemeljijo z dejstvi in številkami in ne s špekulacijami. Zato želim še enkrat sporočiti, da je Slovenija stabilna in močna država, verjetno celo močnejša od marsikatere druge.

ŠTULAR: Evropski partnerji z besedami niso več zadovoljni. Tem je premierka obljubila, da bo junija prek slabe banke rešila prvi bančni problem, do poletja pa je napovedala prvi postopek privatizacije. Nadaljevala bo urejanje javnih financ, je zagotovila, a ne na škodo gospodarske rasti in ne s takim tempom, kot je predvidel predlog fiskalnega pravila. Gostitelji so bili tokrat razumevajoči, slišali smo celo izraze občudovanja in potrditev, da Slovenija ni Ciper.

JOSE MANUEL BARROSO (predsednik Evropske komisije): Naj povem, da občudujem odločnost predsednice vlade, da okrepi slovensko gospodarstvo. Po tem sestanku sem prepričan, da bo Slovenija temu kos.

ŠTULAR: Že zdaj pa tudi Barroso svari, da je za odločne reforme potrebno tudi politično soglasje. V Bruslju so torej pripravljene Sloveniji dati še zadnjo možnost. Na njene proračunske in reformne načrte so pripravljene počakati še mesec dni in jo podpirati pred finančnimi trgi. A za zaprtimi vrati so opozorila ostra in zahteve konkretne. Banke z imeni, privatizacije z datumi, referendumski členi. Novo opozorilo iz Bruslja napoveduje že jutri ob predstavitvi poročila o gospodarskih neravnovesjih.

BOBOVNIK: No, nekaj opozoril, zelo resnih, smo pravzaprav dobili že danes. Od za 100 milijonov evrov ponujenih zakladnih menic smo jih prodali le dobro polovico. In Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj nam je povedala, da se zdravljenja hudo bolnih financ pravzaprav še lotili nismo.

FLORJAN ZUPAN (novinar): OECD opozarja na že znane težave in predlaga troje: rešitev bank, ureditev javnih financ in okrepitev gospodarske rasti skupaj z reformami. V tokratnem poročilu so v ospredju predvsem banke. Pričakujejo nove stresne teste, dokapitalizacije sistemsko pomembnih in zaprtje nepomembnih bank, privatizacijo za reševanje prezadolženih podjetij, pa sprejetje insolvenčne zakonodaje.

YVES LETERME (namestnik generalnega sekretarja OECD-ja): Država doživlja hudo krizo bančništva. Ni edina. Enake izkušnje imamo pri nas. Hudo krizo bančništva so povzročili pretirano tveganje, slabo upravljanje bank v državni lasti in neučinkovit nadzor.

ZUPAN: Finančni minister se je zahvalil za priporočila in dejal, da časa nimamo, veliko domačo nalogo pa moramo opraviti hitro, kakovostno in uspešno. Zmanjšati bo treba porabo, pri prihodkih brez davkov ne bo šlo. Nadaljevali bomo s projektom slabe banke, prve prenose terjatev pričakuje že poleti.

UROŠ ČUFER (slovenski minister za finance): Tisto, kar je že narejeno, kot sem omenil, je okvir postavljen, metodologija cen je več ali manj med institucijami usklajena. Banke so več ali manj na radarju, katere bodo bolj potrebovale pomoč.

ZUPAN: Kot pilotni projekt, kako bomo rešili zadolženost in slaba posojila, pa je omenil koprski Cimos. V OECD-ju na podlagi ocen in razpoložljivih podatkov trenutno ne vidijo potrebe po mednarodni pomoči Sloveniji. In kaj pravijo udeleženci predstavitev?

Dr. MARJAN SVETLIČIČ (Fakulteta za družbene vede): Mislim, da mnoge stvari, ki jih OECD priporoča, dejansko že delamo. Največji problem je, kot je bilo poudarjeno, v implementaciji tega.

ZUPAN: OECD kljub vsem priporočilom vztraja, da bo slovenski BDP letos upadel za 2,1 odstotka.

BOBOVNIK: Gospod Simon Mastnak, dober večer.

SIMON MASTNAK (finančni analitik): Dober večer.

BOBOVNIK: Razložite nam najprej, premierka govori o špekulantih, ki da nam nižajo ceno, OECD vendarle opozarja tudi na nekatere stvari, ki smo se jih lotili, pa jih nismo udejanili. Kdo ima bolj prav?

MASTNAK: Lahko rečemo, da po svoje oba. Jaz se sicer bolj nagibam k temu, da ima OECD majčkeno bolj prav. Namreč zelo drži, da od začetka krize nismo izpeljali resnejših reform, ki bi dale jasen signal kapitalskim trgov, da mislimo resno, da mislimo zaustaviti vedno nova zadolževanja, ki nimajo svoje podlage v tem, da bi reševali bančni sistem, da bi opravili strukturne reforme, ampak ima svojo podlago v tem, da hočemo enostavno živeti tako, kot smo pred krizo živeli.

BOBOVNIK: A nam o tem, da nam prav ne verjamejo, da smo se res lotili dela, govori podatek, da smo ponudili za sto milijonov teh zakladnih menic, prodali smo jih 56 milijonov, se mi zdi?

MASTNAK: Seveda, absolutno. Ta prodaja teh zakladnih menic je bila izpeljana pač v enem času, ki je skrajno neugoden za takšno prodajo. Na trgih je še vedno občutek tistih izjav, da je Slovenija podobna Cipru, vseh tistih izjav, da se bo tudi v Sloveniji reševalo podobno situacijo kot se je na Cipru reševalo. In seveda vlagatelji so zelo preplašeni, da bi vlagali v takšno državo. Tudi obrestna mera blizu 3 odstotke za 12-mesečno zakladno menico je izjemno visok.

BOBOVNIK: Drži, da prvič nismo prodali tega, kar smo ponudili, toliko kot smo ponudili?

MASTNAK: Ne, ne drži. To se je že zgodilo tudi v preteklosti.

BOBOVNIK: Se je že zgodilo. Se nam lahko kaj zgodi zaradi teh 44 milijonov, ki so zdaj zmanjkali pri teh zakladnih menicah?

MASTNAK: Ne. 44 milijonov ni toliko problematično. Tisto, kar je bolj problematično, da ko gledamo naprej, predvsem v leto 2-14, ko so veliko višje zahteve po refinanciranju, okoli 3 milijarde. In če k temu dodamo, da nam ne uspe urediti javnih financ in da bomo še tu potrebovali vsaj milijardo, če ne milijardo in pol, pridemo do precej resnejših števil, ki jih bomo lahko poiskali samo v tujini. In če do takrat ne bo ne samo kredibilnih izjav, ampak tudi vsaj približno takšnih ukrepov, ki jih je premierka danes omenila, potem seveda teh milijard enostavno ne bomo dobili po razumni ceni.

BOBOVNIK: Poglejte, ko je bila premierka še opozicijska poslanka, je večkrat govorila o tem, da je treba marsikaj narediti tudi na tako imenovani prihodkovni strani proračuna. Danes njen finančni minister govori predvsem o tem, kaj je treba znižati pri izdatkih. Vidite vi kakšno napoved, kako bomo dvignili prvo, prihodkovno strani?

MASTNAK: Poglejte, na prihodkovni strani vsi ukrepi učinkujejo na malce daljši čas. Mi pa potrebujemo takšne ukrepe, ki bodo učinkovali tukaj in zdaj, v enem letu, največ dveh. Tudi recimo hrvaška izkušnja z maksimalnim dvigom DDV-ja na 25% se je pokazala v zelo, zelo minimalni rasti proračunskih prihodkov, pri čemer je bil dramatičen vpliv na gospodarsko rast. Tako, da mislim, da je predvsem tu ključ, zakaj se iščejo predvsem na kratek rok ukrepi na odhodkovni strani. Seveda dolgoročno, če bomo strukturno želeli izboljšati naše stanje v gospodarstvu, bo potrebno iskati rešitve na obeh straneh.

BOBOVNIK: Ko že omenjate DDV, se vam ne zdi, da vsi nekako v rokavicah najavljajo povišanje stopnje?

MASTNAK: Ja, drži. Verjetno zato, ker se zavedajo, da je učinek na sam prihodek, proračunski prihodek, zelo nejasen in ga je težko izračunati. Medtem ko na drugi strani je zelo jasno, da je negativen vpliv na gospodarsko rast. In to je tisto, kar si Slovenija v tem trenutku zelo težko privoščiti, ker vemo, da bodo precejšnje potrebe po dodatnem zadolževanju in zaradi proračuna in zaradi refinanciranja, predvsem pa zaradi reševanja bank. In če nam bo hkrati še upadal bruto družbeni proizvod, se bo naša zadolženost na

družbeni proizvod, ki je glavni kazalnik, po katerem se meri zdravje določenega gospodarstva, še dodatno upadel in lahko zelo hitro blizu 75 odstotkov.

BOBOVNIK: Poglejte, potem ko smo tedne brali ali pa poslušali, da smo na robu prepada, da bomo zdaj, zdaj zdrknili čez, je včeraj resen bančnik, Thomas Mayer v časopisu Die Welt zapisal, da smo pravzaprav daleč od tega prepada. Poklicali smo ga danes, da bi videli, na čem je možakar utemeljil svoje trditve. Pa si pogledjmo tole.

BARBARA ŠTOR (novinarka): Slovenija izvozi za slaba dva odstotka več kot uvozi. Javni dolg znaša le slabih 54 odstotkov NDP-ja, strukturni primanjkljaj 3,1%, bilančna vsota bank pa okoli 120% BDP-ja. To so številke, ki po mnenju nemškega ekonomista govorijo v prid Slovenije.

THOMAS MAYER (nekdanji glavni ekonomist pri Deutsche Bank): Zaradi teh dejavnikov je ocena v resnici kar dobra. Glede na te osnovne dejavnike je Slovenija zame prijetno presenečenje.

ŠTOR: Na seznamu držav, ki bi lahko bile naslednje žrtve krize in ga je pripravil ugledni finančni strokovnjak, sta se bolje od Slovenije odrezali le Estonija in Nemčija. Tudi dejstvo, da je slovensko gospodarstvo majhno in odvisno od tujih trgov, v veliki meri prav od Nemčije, je po njegovem mnenju le prednost.

MAYER: Nemškemu gospodarstvu letos dobro kaže. Industrijska proizvodnja bo še naprej rasla, tako da bodo imele korist tudi države, ki gospodarsko sodelujejo z Nemčijo.

ŠTOR: Tudi probleme v bančnem sektorju, tako Thomas Mayer, bi Slovenija lahko rešila sama. Pri tem se mu ideja o slabi banki, sodeč po izkušnjah drugih držav, zdi primerna rešitev.

MAYER: MDS ocenjuje, da bi lahko slabe naložbe slovenskih bank dosegle 20 odstotkov BDP-ja. Čeprav bi v skrajnem primeru odpisali vse te dolgove in jih financirali z javnim dolgom, bi ta zrasel za 74% BDP-ja. Še vedno bi bil manjši od nemškega, ki znaša 82% BDP-ja.

ŠTOR: Še največji problem predstavlja politična negotovost, ki gospodarske težave še pogloblja.

MAYER: Mislim, da tudi to vpliva na vtis, ki ga dobijo vlagatelji o težavah v Sloveniji. Težave je mogoče odpraviti z odločnim političnim vodstvom in jasno začrtanimi ukrepi.

ŠTOR: Da se je na lestvici 17 držav evro območja na vrhu znašel Ciper, ni presenetljivo. Preseneča pa dejstvo, da po izračunu Mayerja med ogrožene države spada tudi Francija.

BOBOVNIK: Malce ste skomignili z rameni tam pri navajanju stopnje zadolženosti. Kaj to pomeni, da si Slovenija ne more privoščiti enake stopnje kot Nemčija recimo?

MASTNAK: Ja pogledjte, jaz mislim, da je to približno tako, če se nekdo vrže z 10. nadstropja in v 3. nadstropju narediš prerez stanja in ugotoviš, da v bistvu niti ni tako slabo in da so tudi takšni, ki so na slabšem kot ti, ki so v prvem nadstropju, to je približno to, kar je gospod naredil. Seveda Slovenija ni niti približno takšen primer kot je Ciper in s tem mislim, da se vsi strinjamo. Težava Slovenije, ki pa je že od začetka krize zelo jasna, je pa ta naš razvojni ekonomski model. Se pravi ta silna prepletenost, kjer gre vse preko države, tako banke kot gospodarstvo. In kar se je zgodilo, da je v času pred krizo se gospodarstvo zelo zadolžilo, na 140% bruto družbenega proizvoda. Ko se je začela kriza, teh kreditov niso mogli vračati in kar naenkrat so se v bankah začele pojavljati luknje, ker se ti krediti niso vračali, je začelo primanjkovati kapitala. Danes imamo 23 milijard evrov kreditov podjetjem, od tega se 7 milijard ne vrača. Se pravi velik del. Kar pa je seveda, so tri največje banke v državni lasti, so začele bonitetne agencije pozorno spremljati, kaj se s Slovenjo dogaja, ker so začele ocenjevati, da bo Slovenija morala reševati stanje v bankah. Ko je naša bonitetna ocena začela padati, so se dvignile obrestne mere, ki so jih vlagatelji zahtevali za naše obveznice. S tem pa so se seveda dvignile obrestne mere v celotnem gospodarstvu, kar pomeni, da danes slovenska podjetja plačujejo tudi več kot 5 odstotkov za to, da dobijo posojila.

BOBOVNIK: Ampak zakaj teh posojil ne najamejo pri tujih bankah recimo, če so tam cenejša?

MASTNAK: Ja, zelo enostavno, zato ker tam so cenejša za tuja podjetja, ne pa za slovenska podjetja. Vsaka banka, vsak vlagatelj, ki vam bo dal posojilo, bo pogledal najprej tveganje države in nato pribil še nekaj odstotnih točk posojila.

BOBOVNIK: Ampak potem se ta slovenska podjetja zdijo tvegana tudi tujim bančnikom.

MASTNAK: Absolutno se jim zdijo, zato ker se zavedajo, če se v Sloveniji karkoli zgodi, bodo vsa ta podjetja del tega problema.

BOBOVNIK: Ja. Poglejte, na zunaj se je zdel današnji obisk premierke v Bruslju zelo diplomatski, lepe besede in nič, ne, kolegica sicer ugotavlja, da so verjetno za zaprtimi vrati padale tudi konkretne številke, roki n te reči. Mislite verjetno, da res?

MASTNAK: Jaz sem prepričan, da res. Mislim, da če je kaj primer Cipra jasno pokazal, je jasno pokazal to, da si prihoda trojke nihče ne sme želeli, da ta prihod pomeni zelo jasna in zelo kruta dejstva pred državo, da bodo iztisnili denar iz države na kakršenkoli način je to možno. Se pravi, mislim, da je tudi premierka dobila zelo jasno sliko, da je potrebno narediti odločne korake in to zelo hitro jih narediti zato, da si pomagamo sami. Zato, ker v tujini nam bodo pomagali šele takrat, ko si bomo začeli pomagati sami.

BOBOVNIK: Poglejte, zdaj smo preživeli to menjavo vlade, ko sta obe strani z velikimi lopatami metali blato druga na drugo. Prav velike usluge si s tem nismo naredili, ne zunaj ne doma.

MASTNAK: Ja, v športni terminologiji bi lahko rekli, da smo v času, ko se odloča tekma, vzeli time out in se nismo vrnili na igrišče še takrat, ko se je tekma začela. Na žalost bi zdaj res bil čas, da začnemo igrati in začnemo dosegati tudi koše ali pa gole, karkoli že.

BOBOVNIK: Ampak na igrišču smo že?

MASTNAK: Upam, da ja.

BOBOVNIK: Hvala lepa, gospod Mastnak.

MASTNAK: Hvala za povabilo.